

REGERINGSRÄTTENS DOM

Mål nr
8428-08

meddelad i Stockholm den 8 december 2010

KLAGANDE

Färdtjänstnämnden i Stockholms läns landsting
Box 30103
104 25 Stockholm

MOTPART

AA

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Kammarrätten i Stockholms dom den 26 november 2008 i mål nr 3068-08, se bilaga

SAKEN

Färdtjänst

REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Regeringsrätten avskriver målet.

YRKANDEN M.M.

Färdtjänstnämnden i Stockholms läns landsting yrkar att Regeringsrätten upphäver kammarrättens dom och fastställer nämndens beslut.

AA bestrider bifall till överklagandet.

Dok.Id 98713

Postadress
Box 2293
103 17 Stockholm

Besöksadress
Wallingatan 2

Telefon
08-561 676 00
E-post: regeringsratten@dom.se

Telefax
08-561 678 20

Expeditionstid
måndag – fredag
08:00-12:00
13:00-16:30

Färdtjänstnämnden anför bl.a. följande. I förarbetena till 9 § lagen (1997:736) om färdtjänst återfinns en exemplifiering av resor som kan anses väsentliga och som inte får begränsas till antalet. Lagstiftaren har uppgett att dessa exempel ska tjäna som vägledning. Enligt nämndens mening kan dock ur förarbetsuttalandena inte utläsas att möjligheterna att utvidga begreppet ”väsentliga resor” är obegränsade. De uppräknade resorna utgör snarare utgångspunkten och ramen för bedömningen av vilka resor som kan anses vara väsentliga i lagens mening. Här ska tilläggas att underförstått är det naturligtvis inte själva resan, utan ändamålet med resan som måste vara väsentligt.

Ändamålen med de resor som anges i förarbetena är arbete, sysselsättning och utbildning i olika former och olika faser i livet. Färdtjänstnämnden uppfattar uttalandena så att det generellt sett ska råda en generösare syn på vilket ändamål inom ramen för arbete, sysselsättning eller utbildning som ska berättiga till sådana färdtjänstresor som i princip inte får begränsas till antalet. Explicit anges förvärvsarbete, universitetsstudier, yrkesutbildningar, förskola och dagverksamhet. Sådana ändamål som inte direkt framgår av lagens förarbeten men som enligt nämndens mening också torde uppfylla väsentlighetskravet är t.ex. gymnasiestudier, viss kommunal vuxenutbildning eller arbetspraktik.

Den rättspraxis, som etablerats genom kammarrättsavgöranden, medför att allt fler resor betraktas som väsentliga. Resor till motionsaktiviteter har i praxis ansetts vara väsentliga. Ändamålet med dessa resor, motion resp. friskvård, är väsensskilt från de ändamål lagstiftaren angett i förarbetena. Därutöver är kraven inte allt för högt ställda. Enligt nu gällande praxis synes det tillräckligt att den enskilde önskar delta i någon form av fysisk aktivitet och att behovet av aktiviteten styrks genom läkarintyg.

Enligt motiven till färdtjänstlagen talar framför allt kommunalekonomiska aspekter för att tillståndsgivaren får meddela föreskrifter som inskränker resandet. Möjligheten att begränsa antalet resor är en avvägning mellan kommunalekono-

miska skäl och målet om ett tillgängligt transportssystem och principen om alla människors rätt att ta del av samhällslivet (prop. 2005/06:160 s. 256). Med nuvarande kammarrättspraxis riskerar tillståndsgivarens möjligheter att begränsa antalet färdtjänstresor att urholkas. I förlängningen riskerar därmed denna praxis att leda till att fler kommuner ser sig tvungna att införa andra former av avgiftssystem som kommer att innebära att den enskildes ekonomi och inte den enskildes behov av resor kommer att avgöra hur många resor som kan göras.

AA anför bl.a. följande. Färdtjänstnämnden menar att resor till regelbundna aktiviteter inte kan vara väsentliga trots att läkare intygat att de är medicinskt nödvändiga för den enskilde. I lagen finns det inte något som talar om begränsningar gällande destinationen för resan. Att ha en praxis som bortser från individuella perspektiv och generaliserar aktiviteter som inte ska vara godkända för färdtjänstresor är inte önskvärt ur flera aspekter. Handlar det därutöver om resor till aktiviteter som är medicinskt motiverade sätter man handikappolitiska principer ur spel. Eftersom varje person är unik, och därmed även varje funktionsnedsättning, är det nödvändigt att det alltid görs en behovsprövning i varje enskilt fall. Behovsbedömningen i dag görs i regel av läkare. Skulle man ha en praxis som innebär att det inte spelar någon roll vad en läkare skriver i sitt intyg är riskerna stora att personer med funktionsnedsättning till följd av rättssystemet blir en lidande och segregerad grupp i samhället.

SKÄLEN FÖR REGERINGSRÄTTENS AVGÖRANDE

Enligt 9 § andra stycket lagen om färdtjänst får tillstånd till färdtjänst i skälig omfattning förenas med föreskrifter om bl.a. hur många resor tillståndet omfattar. Enligt tredje stycket får dock sådana resor som kan anses vara väsentliga för tillståndshavaren begränsas till antalet endast om det finns synnerliga skäl.

Av förarbetena till bestämmelsen (prop. 2005/06:160 s. 257 f. och 314) framgår att den tidigare regleringen medfört att tillämpningen blivit för restriktiv när det

gällde tillstånd utan begränsning av antalet resor. I praktiken hade endast resor till och från arbete eller skola medgivits utan begränsning till antalet. I lagen infördes därför den nu redovisade bestämmelsen om att ”väsentliga resor” endast får begränsas till antalet om det föreligger synnerliga skäl. Som exempel på väsentliga resor nämns resor till arbete, skola, vissa andra studier (t.ex. universitetsstudier eller yrkesutbildningar), daghem, förskola och dagverksamhet enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

De i förarbetena angivna exemplen – som uttryckligen sagts inte ska vara uttömmande – avser alla sådana resor som krävs för att den enskilde ska ha en fungerande vardag, dvs. de är en förutsättning för den dagliga livsföringen och till sin karaktär sådana att de inte låter sig begränsas till antalet utan måste företas i den omfattning verksamheten förutsätter. Enligt Regeringsrättens mening måste syftet med regleringen vara att det är denna typ av resor som ska rymmas inom begreppet ”väsentliga resor” och som därmed inte ska begränsas till antalet. Däremot omfattas inte resor till fritids-, motions- och rekreationsaktiviteter m.m., även om de för den enskilde är väsentliga genom den möjlighet till förbättrade livsvillkor de ger.

De resor som är aktuella i målet är resor till judoträning. Judoträning måste till sin karaktär betraktas som en fritidsaktivitet. Av utredningen i målet framgår dock att judoträningen i AAs fall är något mer än enbart en fritidsaktivitet. Bl.a. framgår att han har en roll som hjälptränare för nya deltagare och barn, att träningen är utmärkt med tanke på hans handikapp och att den har stor betydelse för hans psykiska hälsa. Dessa omständigheter medför dock inte att det kan anses vara fråga om ”väsentliga resor” i den betydelse bestämmelsen enligt Regeringsrättens mening har. Därmed får tillståndet i skälig omfattning förenas med villkor om hur många resor det ska omfatta. Omständigheter av nu nämnt slag måste

Mål nr
8428-08

dock beaktas vid bedömningen av hur många resor som ska beviljas. Härvid måste hänsyn tas till individuella behov. Regeringsrätten saknar dock underlag för att göra en sådan bedömning i målet. Den tid som tillståndet avsåg har numera löpt ut. Målet ska därför avskrivas.

Susanne Billum

Marianne Eliason

Kristina Ståhl

Olle Stenman

Erik Nymansson

Gun Borgstedt

Föredragande regeringsrätts-
sekreterare

Avd. II

Föredraget 2010-11-17